

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Język i piśmiennictwo w ujęciu historycznym		8.0.12261	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Sławistyki i Studiów Bałkańskich			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Sławistyka	forma	stacjonarne
		moduł	językoznawczo-kulturoznawcza, literaturoznawczo-kulturoznawcza
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
mgr Marek Włodkowski; dr hab. Halina Wątróbska, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		6	
Wykład, Ćw. audytoryjne		Semestr 4:	
Sposób realizacji zajęć		Wykład:	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		30 godzin - czynny udział w zajęciach;	
Liczba godzin		30 godzin - zapoznanie się z literaturą przedmiotu;	
Ćw. audytoryjne: 30 godz., Wykład: 30 godz.		15 godzin - przygotowanie do egzaminu i sam egzamin.	
		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
		Ćwiczenia:	
		30 godzin - czynny udział w zajęciach;	
		30 godzin - przygotowywanie prac i zadań zleconych przez prowadzącego;	
		15 godzin - przygotowanie do kolokwium zaliczeniowego i samo kolokwium.	
		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza tekstów z dyskusją - Praca w grupach - Rozwiązywanie zadań - Wykład konwersatoryjny - Wykład problemowy 		Sposób zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - Zaliczenie na ocenę - Egzamin 	
		Formy zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - egzamin ustny - wykonanie (samodzielnie i/lub w grupie) analizy zabytku piśmiennictwa z obszaru Słowiańszczyzny Południowo-Zachodniej - ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen częściowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru - kolokwium 	
		Podstawowe kryteria oceny	

Student otrzymuje zaliczenie ćwiczeń (co uprawnia do przystąpienia do egzaminu) na podstawie:

- aktywnego udziału w zajęciach (40%),
- kolokwium pisemnego obejmującego analizę zabytku piśmiennictwa (60%).

Student otrzymuje ocenę z wykładu na podstawie egzaminu (100%). Egzamin zostaje zaliczony pozytywnie po odpowiedzi na 2 pytania (jedno z wiedzy teoretycznej, drugie związane z analizą tekstów wybranych zabytków – zob. Treści programowe).

Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się

zakładany efekt uczenia się	Analiza tekstów z dyskusją	Prace zlecone przez prowadzącego	Kolokwia	Egzamin
Wiedza				
K_W01	+	+	+	+
K_W04	+	+	+	+
K_W06		+	+	+
K_W09	+	+	+	+
K_W13	+	+	+	+
Umiejętności				
K_U01	+	+	+	+
K_U02		+	+	+
K_U06		+		+
K_U07	+			+
K_U08	+			+
Kompetencje społeczne				
K_K01		+	+	+
K_K02	+	+		

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Zaliczenie przedmiotów: *Gramatyka opisowej języka kierunkowego i Język staro-cerkiewno-słowiański.*

B. Wymagania wstępne

Umiejętność łączenia wiedzy z pokrewnych przedmiotów, rozumienie istoty badań dynamicznych, diachronicznych.

Cele kształcenia

Zapoznanie studentów z cechami j. kierunkowego w aspekcie diachronicznym,
Zwrócenie uwagi na dynamikę i ewolucję procesów językowych.
Utrwalenie wiedzy na temat najstarszych etapów rozwoju języka i uświadomienie wspólnych procesów językowych w poszczególnych grupach j. słowiańskich.
Uświadomienie znaczenia wpływów kulturowych (łacińskich i bizantyńskich) na poszczególne języki oraz watości i znaczenia zabytków piśmiennictwa słowiańskiego dla poznania kultury i języka.
Umożliwienie studentom połączenia wiadomości o okresie klasycznym języka Staro-cerkiewno-słowiańskiego z wiadomościami, które zdobywają w ramach zajęć z Praktycznej nauki języka chorwackiego i serbskiego oraz Gramatyki opisowej języka kierunkowego.
Zapoznanie studentów z historią języków, które studiują oraz spuścizną piśmienniczą narodów byłej Jugosławii.
Przekazanie studentom podstawowych umiejętności badawczych z zakresu językoznawstwa diachronicznego i porównawczego.
Zapoznanie studentów z elementami nauk pomocniczych względem językoznawstwa diachronicznego, takich jak paleografia, epigrafika i in.
Umożliwienie praktycznego zastosowania wiedzy zdobytej w ramach zajęć z Pracy z rękopisem i starodrukiem słowiańskim.

Treści programowe

Problematyka wykładu:

- Cechy łączące grupę języków południowosłowiańskich z wschodnio- i zachodniosłowiańskimi.
- Cechy wspólne języków południowosłowiańskich, ich podział na grupę wschodnią i zachodnią.
- Substrat i superstrat językowy.
- Bałkańska liga językowa.
- Zewnętrzne i wewnętrzne przyczyny zmian językowych.
- Trójjęzyczność (łacina, cerkiewnosłowiański, starochorwacki), trójalfabetyczność ((głagolica, cyrylica, łacinka) i trójdialektyczność (czakawski, kajkawski, sztokawski) w średniowiecznej Chorwacji.

- Rola redakcji narodowych języka cerkiewnosłowiańskiego w rozwoju współczesnych języków literackich Serbów i Chorwatów.
- Piśmiennictwo i drukarstwo glagolickie w Chorwacji.
- Piśmiennictwo cyrylickie w Chorwacji, Bośni, Serbii i Czarnogórze, warianty lokalne (arvatica, bosnančica), szkoły piśmiennicze.
- Chronologia procesów językowych w rozwoju dialektu sztokawskiego.
- Kształtowanie się normy ortograficznej języka chorwackiego zapisywanego alfabetem łańskim.
- Drukarstwo w Czarnogórze.
- Rozwój języków literackich Serbów (cerkiewnosłowiański, ruskosłowiański, słowianoserbski).
- Reformy języków literackich Serbów i Chorwatów.
- Powstanie języka serbo-chorwackiego.

Problematyka ćwiczeń:

- Nauka alfabetów słowiańskich (glagolicy kanciastej, cyrylicy) w oparciu o tablice sylabiczne.
- Porównanie tekstów modlitw w redakcji serbskiej i chorwackiej języka cerkiewnosłowiańskiego z tekstem kanonicznego języka SCS oraz współczesnym serbskim i chorwackim.
- Analiza językowa wybranych zabytków, od najstarszych do XIX w.; ćwiczenia analizy tekstów w zakresie fonetyki, morfologii, leksyki, semantyki i składni; rozpoznawanie i nazywanie procesów gramatycznych występujących w zabytkach; omawianie cech szczególnych zabytków.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. wykorzystywana podczas zajęć:

- teksty wybranych zabytków języka kierunkowego przewidziane do analizy językowej, dostępne w chrestomatiach (Kodeks Mariański, Ewangelia Miroslava, Ewangelia Vukana, Ojciec nasz według św. Mateusza z Kodeksu Assemaniego i starochorwackiej wersji tej modlitwy; Pozdravljenje Anjela; Bašćanska ploča, Povelja bana Kulina; Planine; Judita; Život i priključenja Dositeja Obradovića i in.) oraz:
- Ivić P. 1990: O jeziku nekadašnjem i sadašnjem, Beograd-Priština.
- Čigoja B. 1995: Najstariji srpski ćirilski natpisi (grafija, ortografija i jezik), Beograd.
- Dušanov Zakonik .Bistrički prepis. Preveo D. Bogdanović, predgovor Đ. Krstić, Beograd 1994.
- Hercigonja E. 1982: Bosančica (w:) Enciklopedija Jugoslavije II, Zagreb, s. 88-92.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta:

- Moszyński L. 1984: Wstęp do filologii słowiańskiej, Warszawa.
- Oczkova B. 1983: Zarys historii języka serbsko-chorwackiego, Kraków.
- Oczkova B. 2006: Chorwaci i ich język, Kraków.
- Nazor A. 2008: Knjiga o hrvatskoj glagoljici ja slovo znajući govorim..., Zagreb.

B. Literatura uzupełniająca

- Brozović D. 1978: Hrvatski jezik, njegovo mjesto unutar južnoslovenskih i drugih jezika, njegove povijesne mijene kao jezika hrvatske književnosti (w:) Hrvatska književnost u evropskom kontekstu, Zagreb, s. 9-83.
- Bratulić J., Damjanović S. 2005: Hrvatska pisana kultura, Zagreb.
- Damjanović S. 2008: Jezik hrvatskih glagoljaša, Zagreb.
- Ivić P. 1986: Srpski narod i njegov jezik, Beograd.
- Fučić B. 1982: Glagoljski natpisi, Zagreb.
- Malić, D. 2002: Na izvorima hrvatskoga jezika, Zagreb.
- Kovačević J. 1964: Prvi klesari ćirilčkih natpisa na Balkanu, „Glasnik zemaljskog muzeja” XV-XVI, Sarajevo, s. 309-316.
- Milanović A. 2006: Kratka istorija srpskog književnog jezika, 2 izd., Beograd.
- Mogaš M. 2010: Povijesna fonologija hrvatskoga jezika, Zagreb.
- Nazor A. 2008: Knjiga o hrvatskoj glagoljici ja slovo znajući govorim..., Zagreb.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W01; K_W04; K_W06; K_W09; K_W13 K_U01; K_U02; K_U06; K_U07; K_U08 K_K01; K_K02	Student: <ul style="list-style-type: none"> • K_W01 - ma wiedzę dotyczącą o podstawowej metodologii badawczej z zakresu językoznawstwa diachronicznego i paleografii; • K_W04 - identyfikuje główne teorie i ustalenia szkół badawczych w zakresie językoznawstwa; • K_W06 - zna podstawową terminologię z zakresu językoznawstwa diachronicznego i paleografii w języku polskim i kierunkowym; • K_W09 - ma wiedzę na temat języków słowiańskich, rozpoznaje i rozumie rządzące nimi prawidłowości oraz wciąż kształtujące je zmiany; • K_W13 - ma świadomość kompleksowej natury języka oraz jego złożoności i historycznej zmienności jego znaczeń,
	Umiejętności Student: <ul style="list-style-type: none"> • K_U01 - potrafi wyszukiwać, analizować, weryfikować, selekcjonować i użytkować informacje dotyczące zabytków piśmiennictwa obszaru Słowiańszczyzny Południowej z wykorzystaniem źródeł teoretycznych i

	<p>materiałowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • K_U01 - posiada umiejętności badawcze, obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie językoznawstwa diachronicznego; • K_U02 - umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie językoznawstwa diachronicznego, kierując się wskazówkami prowadzącego; • K_U06 - potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych ze specjalistami w zakresie językoznawstwa w języku polskim i językach kierunkowych; • K_U07 - posiada umiejętność przygotowania typowych prac pisemnych, w języku polskim w zakresie językoznawstwa dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł; • K_U07; K_U08 - potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla językoznawstwa diachronicznego, w odniesieniu do obszaru Słowiańszczyzny Południowej. <p>Kompetencje społeczne (postawy)</p> <p>Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • K_K01 - zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności dotyczących języka kierunkowego i jego rozwoju historycznego; • K_K01 - rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego w zakresie językoznawstwa diachronicznego; • K_K02 - potrafi pracować i współdziałać w grupie, przyjmując w niej różne role przy rozwiązywaniu problemów językoznawczych.
<p>Kontakt</p> <p>marek.wlodkowski@ug.edu.pl</p>	